Број 111 У Новом Саду, уторак 26 маја (8. јуна) 1909. Година XLIV

«Застава« излази сваки дан двапута, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље за један месец 2 круне 70 пот. а за три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

Ако неко шаље за 12 лист од сваког трећег сваких тајних „заева.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Чавића Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 23

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. Јутарњи лист. ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Коадјуторство.

У политичким пештанским круговима говори се у последње време много о томе, да се патријарху Лукијану именује коадјутор (помоћник). Дошле су из Пеште вести, да ће ту ствар претресати синод у првој своју седници, која ће бити у очи Видов-дана, и док једни већ знају личност, која ће бити коадјутор, дотле други знају да синод неће на то пристати.

Није ово први пут, да се говори о коадјуторству српском патријарху. Године 1906. говорило се, да ће синод одредити коадјутора патријарху Георгију. Наваћало се, како је патријарх Георгије стар, па му је нуждан помоћник

Ми смо томе били противни и заузели смо одлучно становиште против тога, да се патријарху Георгију именује коадјутор.

„Застава“ је тада писала:

„Признајемо, да је у ствари коадјуторства најважније питање, да ли је потребан такав помоћник-епископ, али је ово питање важно и са канонске стране.

У канонима се спомиње постављање хорепископа, који су били помоћници епископи, а ти су постављани у врло пространим епархијама, а нарочито кад је у таквој дијецези био епископ слаб, те није могао да посвршава све првосветеничке послове у епархији.

И епископ Милаш говори у том правцу у својој књизи „Црквено Право“. „Ради правилнога вршења епархијске управе“ — вели Милаш — у оним епархијама, које су много распрострањене биле, а особито ако је дотични епископ био старији у годинама, те није могао да обавља све првосветеничке послове у епархији, још у најстарија времена цркве постављани су били нарочити епископи, који су помагали епархијским епископима и на место њих вршили разне послове, који су се тицали врховне епархијске управе“.

Јасно је дакле, да су се помоћници епископи само по великој невољи постављали, а у опсежним епархијама. Без велике невоље ни у стара времена, кад су биле опсежније епархије него данас и кад није било комуникационих средстава као данас, нису постављани помоћници — епископи.

И зато је и појмљиво, што је већ у IV. веку почело да нестаје помоћника епископа као сталне уредбе.

Не исказива дакле нарочито канонско наређење таковог помоћника, нити је то грека потреба за стварање таквог места. То је једна установа за сто невоља, без те установе може се бити, канони је не траже, па кад то стоји, онда треба испитати, да ли је та права невоља наступила, па да ли треба у архидијецези помоћник епископ или може ли бити без њега.

Да је захтев канонских одредаба неизбежан, кад епархија не би смела постојати без таквог помоћника, дакако да се друго питање т. ј. о потреби не би смело ни потрзати, али, јер доказасмо, да је та установа по невољи и да се губила већ у старом веку, онда се мора претрести питање о потреби, при којој потреби постављања помоћника епископа у архидијецези.

Кад се то питање хоће да претресе, мора се ово узети на ум: 1.) опсежност епархије и 2.) прилике времена данашњег.

Да ли је архидијецеза опсежна? А нарочито да ли је тако опсежна, да патријарх не може да посвршава све првосветеничке дужности? Одговор је на то лак. Архидијецеза нити је опсежна, а најмање су тако силни послови првосветенички, да их патријарх не би могао посвршавати. Зар ради оно неколико рукоположења, које уз то обично и не врши патријарх, већ оближњи епископ, треба помоћника епископа? Питамо и сто пута питамо: У чему лежи та велика потреба, велика невоља постављања епископа-помоћника?! Духовна потреба архидијецезе не иште тог помоћника, а автономна потреба још мање, јер су се автономне установе за све то побринуле.

Ни духовна па ни автономна потреба дакле не изискује епископа помоћника, шта више автономне уредбе му се противе, јер имају автономне заменике и чиниоце, који могу да врше председничке послове архиепископа и патријарха.

А ни опсежност архидијецезе не тражи то, као што мало час доказасмо

А сад да се осврнемо на прилике данашњег времена. Кад је установа помоћних епископа створена, онда поред опсежности епархија била су комуникациона средства спрам данашњег времена управо страшна, онда није било таких друмова као данас, није било ни парних лађа и железница, а није било ни поштанских, телеграфских и телефонских веза као данас. Свега тога није било! И свакако онда су већ недовољна комуникациона средства такође изазивала потребу помоћних епископа, који су помагали, да се свршавају првосветеничке дужности и онде, камо би тешко или врло доцкан стигао дијецезан. Једном речју прилике времена су се тако измениле, да ни због тога није потребан коадјутор у архидијецези.

Кад дакле нема ни с јелне стране потребе за постављање помоћног епископа, онда је јасно, да му места нема, па кад би синод ипак друкчије учинио, шкодио би тиме цркви и своме угледу.

Па зато, господо епикопи, чланови синода, отворите очи, сетите се своје дужности, па пазите да вам **не поцрвени образ** пред народом српским и поштеним светом.“

То што смо писали тада, кад се говорило о коадјуторству патријарху Георгију, вреди данас још у већој мери. Јер кад се говорило о коадјуторству патријарху Бранковићу, узимала се у обзир његова старост, а код коадјуторства патријарху Лукијану не може се говорити о старости.

Сви су дакле разлози против патријарховог коадјуторства. Пошто су у јавности искрсли гласови, да ће се у будућој синодској седници повести реч о коадјуторству патријарху Лукијану, износимо све ове разлоге, да обележимо њима наше одлучно становиште против патријарховог коадјуторства.

Радост оних око „Србобрана“

Кикиндски алмажани објавише и својим савезницима око „Србобрана“ своју сјајну победу у темишварској епархији, који су извојевали поред свих смицалица и ујдурми радикалне странке. Значајно је, да је и „Србобрану“ послат брзојав из Великог Бечкерека, одакле су протурили ипак такав брзојав и у пештанске листове. И разуме се, они око „Србобрана“ хоће да искоче из коже од силне радости, па се већ спремају да бирају мокринског натароша Домбу за почасног члана самосталског клуба, а оног попа, што је бирачу опсовао Бога и оца, прогласиће за свеца. Меленачким устарабарима послаће колајну као награду за рушење автономних закона. Онима, што су куповали гласове, и частили изборнике, даће диплому за заслуге око буђења народне свести. Попи Жарку послаће медаљон са наслиханом пеницом као символ свештеничке смирености. У уредништву „Србобрана“ живо се ради на изради разних одличија за све. Неће они заборавити ни пулгермајстора Живка, ни Глишу Нез годића, а ни дра. Спаву Путника. Неће на лихо проћи ни Марко Богдан (упутиће се варошка управа у Великој Кикинди, да што више гвожђарске робе купује). Поред тога најтоплије изрећи ће се признање дру Васи Јакшићу на његовој високоучености. — Ако ће, и право је. Протопоп Новаковић добиће наредбу, да се повећају дневнице, кад буде ишао у каноничку визитацију ради кортешовања. И право је, да се такови подвизи боље награде, а не са тричавих 10 круна дијурне и оно мало противског процента. Неуморним радом пронаћиће они у Загребу села, где се може купити при стојба за мерење земље, али посао се не мора свршати. Купиће се и претплата за лист, који се може звати и „Обртник“, али не мора излазити. Али као с и, тек је Тарађко стекао највеће заслуге. Њему ће послати орден жапца напуханца из Загреба, да се њиме дичи и поноси. Самосталска се странка пак у знак признања према алмажанима обвезала: 1. Да донесе закон, по коме ће у нашој автономији бити дозвољено свако безакоње и узаконити право политичких власти, да при автономним изборима врше званичну пресију, а по потреби и наименују изборнике, посланике, свештенике и учитеље; 2 Да укине манастирску уредбу и тако утеши тешко ожалошћене помагаче алмажана: Анатолија и Видицког.

А ти српски народе, ако нећеш да се заплачеш, гледајући оволико политичко неваљалство твојих несретних синова, а ти се голицај и смеј се од силне радости због сјајне победе самосталско алмажанске црне чете.

Владика Мирон и самосталци.

Кад су самосталци чули, да ће владика Мирон примити бана Рауха у свој дом и угостити га, уприличише неко изасланство, које је предводио др. Миленко Марковић и затражише од Мирона разјашњења. Он је оправдао свој поступак позивајући се на свој положај и свето писмо, које наређује, да и највећег непријатеља примимо и угостимо. Самосталце је ова изјава задовољила. Друго је питање: је ли та цела измотација била потребна и паметна? Ми поњамо тежак положај владике Мирона, па баш зато и хоћемо о томе да проговоримо коју.

Самосталци немају речи да осуде свога посланичког кандидата, Стеву Радовановића, који је био лично код бана Рауха, да моли именовање за председника петроварадинске имовне општине. Не осуђују митровачког потпредседника самосталне странке, Паију Николића-Шарана, који се поклонио Миксићу, као члану Раухове владе. Нису осудили ни Лазара Богдановића, српског пароха у Осеку и посланика самосталне странке у српском народном сабору, који се такође поклонио Миксићу. Узимају у одбрану своје присталице чиновнике, који нападају сваког противника, а клињају се Рауху, јер они морају да чувају свој хлеб. А владику Мирона позивају на одговорност, зато што по своме положају није могао да одбије понуду бана Рауха, да му буде гост.

Није ли то дрскост без границе?! Владика Мирон се даје натоцињати од незреле дечурлије и извињава се свестим писмом. А баш тиме је стао на клизаво земљиште. Зна владика

Мирон добро, да свето писмо вели: да је свака власт од Бога, па да према томе и бан Раух може позивом на свето писмо да тражи много шта. Али тако то бива, кад се ради непромишљено. Да се види пак, како су самосталци себични, позваћемо се на изјаву дра Миленка Марковића, вођу самосталског изасланства. Када су му пребацили, што је учинио онај непромишљен корак и владику Мирона довео у незгодан положај, одговорио је он: „А шта ме се тиче! Нека буде и више жртава!“ Дакле тако Али онда нека се Светозар Прибићевић, Буде Будисављевић, Јово Бањанин, па и др. Миленко Марковић не крију за свој послански имунитет, него нека се и они жртвују. Ко говори о потреби жртвовања, нека сам пође с добром намером напред. Али у том грму лежи зец. Неће самосталске капоње на бајонет. Нека се жртвују други, а њима је добро и овако...

Тешко народу, у ком оваки лакомислени себичњаци почну да воде реч! Ту не може добро да буде, као што наша народна пословица мудро вели: Пошљи лудог на војску, па седи и плачи. Владика Мирон пак може да рекне: Сачувај ме Боже од лудих пријатеља, а од непријатеља умећу и сам да се сачувам.

Члановима
скупштине епархије Бачке.

Изабрани скупштинари за епархију Бачку а чланови српске народне радикалне странке, позивају се да у среду 27 маја (9 јуна) о. г. у 7 сахати у вече, дођу на договор код „Три Круне“ на житној пијаци

У име епархијских скупштинара вароши Новог Сада

Нови Сад, 25. маја 1909 год.

Јован Јерковић.

Све већи аустријски уплив у Босни.

Велику расправу у аустријском сабору ради угарске аграрне и комерцијалне банке, употребила је аустријска влада на то, да што већма учврсти и повећа свој уплив у Босни и Херцеговини Већ у седници аустријскога анексионог одбора од 12. маја рекао је аустријски министар председник Бинерт Ако Аустрија хоће у истину да очува своје интересе у Босни и Херцеговини, мора у будућности чврсто и стално водити бригу о свима догађајима и односима, који владају у Босни и Херцеговини. — Како јављају сада из меродавних аустријских кругова, Аустрија је већ почела водити „велику бригу“ за Босну и Херцеговину Министар председник Бинерт послао је пре неколико недеља окружнице свима оделним престојницима аустријског министарства, и препоручио им да о свим стварима, које се тичу Босне и Херцеговине одмах обавесте, да зна у право време подузети потребне мере.

Као што се види, Аустрија ревносно употребљава сваку прилику, да што јаче повећа свој уплив у Босни и Херцеговини. Како ће тај аустријски уплив осећати народ у Босни и Херцеговини, о том су се јасно изразили бечки званични и полузванични листови кад је проглашена анексија. Онда су ти листови писали, да су Босна и Херцеговина тек сада постале праве аустријске колоније.

Избори у Хрватској и Славонији.

Загребачки листови јављају, да су велики жупани Хрватске и Славоније у потпуном броју по други пут били у Загребу и саветовали се с баном Раухом. Њихов боравак довађа се у везу са саборским изборима, који би се у најкраћем времену имали да распишу С тим у вези говори се такођер много о Рауховом захтеву, да се подбан Црнковић што пре пензионира, а на његово место да дође франковац Цувај, за кога веле, да ће „вешто“ умети да спроведе изборе

Биле вести загребачких листова истините или не биле, Срби ће приликом избора за сабор Хрватске и Славоније знати шта треба да учине. Бан Раух и његови кандидати имаће прилике да виде, како Срби мисле о Синан пашама, о насилницима и непријатељима својим свију врста. Желимо само, да се саборски избори што пре распишу.

Било је радничких побуна и у староме веку.

У Египту, у земљи пирамида, 1400 година пре Христа, дакле, у старо ме веку, било је, да су радници први пут обуставили свој рад, ступили у страјк. Међу свима народима тога доба, Египћани су предњачили својим напретком, те били највећи творци културе Силна ископавања, која у Египту извршују научњаци па историјски споменици, што је остало на потомство, доказују нека дању културу. Трговина и занатлиство према осталим народима стајали су на високом ступњу, а египатска пристаништа била су тадањем трговачком свету главно место састајања. Ту се збио и први раднички страјк у свету, а текао је овако: У трговачком крају престонице један је трговац градио себи палату. Радници при зидању добивали су своју плату на крају сваког месеца Многима је пак радницима било тешко, да чекају до краја месеца јер за то време нису имали чиме да издржавају своју породицу. Једном се, дакле, десетог дана у месецу, догоди, да су радници, сложни међу собом, пребацали алате, па се искупили у оближњем храму.

— Ми гладујемо — узвикавале су радничке вође — а до исплате нам је чекати још 18 дана.

Затим је више говорника дошло до речи, и сваки је од њих осуђивао послодавца, који раднике изиграва и не плаћа онолико, колико је био обећао плаћати. Трговац је пак наглашавао, да радници своим опирањем хоће на неправедан начин да дођу до болитка. Након дужег саветовања радници су утврдили, да ће радити, ако сам Фараон дође да испитује ствар, па да он суди: Је ли праведан захтев, да радници више пута у месецу добивају своју плату, као и то, да трговац повиси радницима плату. Два дана после тога, појави се у храму Фараон. Он је саслушао раднике и испитао трговца. Фараон је решио, да се радницима у два пута месечно издаје плата и послодавцу наредио да повиси плату радницима Међутим, трговац није радио по заповести Фараоновој, па је у првом месецу петога дана свом жестином поново избио раднички страјк. Радници су решили, да пред шири свет изнесу своје жалбе, но у часу кад су хтели да изађу из храма, задеси их непријатно изненађење: врата су на храму била закључана. Радници су почели да руше, оборили врата и јурнули на улицу. По пијацама су вође износиле радничке тужбе Страјкачи су, из старога века, придобили народ уза себе, и била је у изгледу велика побуна. Фараон је опет ступио међу њих и под теретом затвора наредио трговцу, да испуни радничке захтеве. Радници су после тродневне обуставе рада поново отпочели свој рад.

Најдужи тунел на свету

Руска влада је одлучила, да направи железницу кроз кавкаска брда. Железница ће бити дугачка 180 врста, а тунел ће бити дугачак 21 врсту (22 и по километра) То ће за сада бити највећи тунел на свету, јер Симплонски тунел, који је сада најдужи од свију тунела, дугачак је 19 и по километара. Трошкови око градње овог тунела износиће 60 милијона рубаља, а сама ће се железница градити 10 година

Време.

Према телеграфском извештају од 7 јуна, може се очекивати топло, на много места киша и ветар.

Брзојави „Застави“.

Стигли 25 маја

Бугарски краљ у Бечу.

Беч. Бугарски краљ Фердинанд јутрос је стигао овамо.

Праска барута.

Кракова Подгоричка барутана прела је у ваздух На шест километара даљине све зграде порушене су. Више стотина људи рањено је. Од прилике прсауло је 15 хиљада кила барута. 600 кућа кућа порушено је

Одговорни уредник
Константин Брадваровић

Трговина.

Будимпешта, 26. маја 1909 год

(Брзојавни извештај).

Готова роба.

Раж прве каквоће 20 к. 45 п. до 20 к 65 п

Раж средње каквоће 20 к 15 п. до 20 к 25 п.

Јечам за храну 17 к 40 п. до 18 к — пот

Јечам за кување пива 18 к. — п. до к. — п. —

Зоб прве каквоће 18 к. 20 п до 18 к. 50 п.

Зоб средње каквоће 17 к. 70 п. до 18 к. 10 п.

Кукуруз домаћи 15 к. 60 п. до 15 к. 70 п

Термини

Жито за мај 26 к 32 п до 30 к. 34 п.

Раж за октобар 1909. 20 к. 36 п. до 20 к. 38 п.

Кукуруз за мај 1909. 15 к. 98 пот. до 16 к — п.

Све од 100 кила

Цурење, течење и све болести мехура лечи **Gonotol** (признанице). Исти се једе, нема шприцања 3 лончића за 12 круна шаље дискретно лекарна САЛВАТОР, Румa Славонија. 623 14—100

Плава камеца 98/99

Марка: „Hruschau“

даље

ЛИКЕ

Raffiabast) I° Majunga

нуди по најнижој цени

Српско Трговачко Удружење

Д. Д.

Нови Сад.

53 6—10

70 ХЕКТОЛИТАРА

невросна

КАРЛОВАЧКА РИЗЛИНГА

продаје на мање по

36 круна хектолитар

а више по погодби.

Обратити се на сопственика.

6-5 3—5 **Ђоку Секулића**

Ср. Карловци.

КРОМПИРА

рова, рана, плава и беле, лука и арпацика, нуди вагонима и јефтиније 18 25

Александар А. Мудрок

Митровица (Срем)

ДВА СТАЛНА МОМКА

потребујем за моју

Кројачку радњу

свештеничког одела.

Ступање одмах. Првенство имају они, који су већ радили у таковим радњама.

648 5—6 **Стева Писаревић,**

кројач свештеничког одела,

Дунавска улица, Нови Сад

ЗА МОЈУ

казанџијску радњу

потребујем

2 МОМКА.

Ступање одмах. Половину путна трошка плаћам ја Адреса:

Aron Zsivkovics,

708 2—3 О-Becse

ЦИГЛЕРОВА ГУМА

ЗА КАЛАМЉЕЊЕ ВИНОГРАДА

НАЈБОЉА ЈЕ

за то што је права гума а не смеса па **нити се кида нити пуца на сунцу или киши**, и с тога је сви стари виноградари већ преко 15 година купују.

За то што је **Циглерова гума** најбоља и што је свуда траже многи продају сличну гуму, која на први поглед изгледа иста као и **Циглер ва гума**, али кад је према светлости развучете, опазићете одмах разлику: **Циглерова гума** је прозрачна, за то што је чиста гума, а друге гуме које нису од Циглера кад их развучете нису прозрачне и чисте, зато што су од смесе, па се кидају и пуцају. Пазите дакле и купујте Циглерову гуму са стоваришта само од **Августа Циглера у Новом Саду** (Ujvidék) у лебарској улици бр. 21/Z. (преко пута од Централног Кредитног Завода) — па сте сигурни. Најбоље поручите одмах дописном картом.

Који још нису каламили **Циглеровом гумом**, нека пошту мустру коју шиљем бадава и франко, па ће одмах видети разлику. 496 10—16

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.